

ELEKTRONICKÁ FORMA KOMUNIKACE SE SPRÁVCEM DANĚ

Zdeněk Schwarz

student doktorandského studia

ComTax Advising s.r.o.

zdenek.schwarz@comtax.cz

ABSTRAKT:

Příspěvek podhaluje způsob komunikace s finančními úřady, uskutečněný v elektronické podobě, s využitím internetových aplikací – datových stránek a elektronické podatelny, umístěné na Daňovém portále MF ČR. Popsány jsou požadavky na strukturu souborů, vhodných pro podání daňových přiznání a ostatních písemností a postupy jejich elektronického doručení

KLÍČOVÁ SLOVA:

Finanční úřad, daňové přiznání, datové schránky, daňový portál, elektronická podatelna, EPO

V rámci snahy o efektivnější způsob komunikace mezi daňovými subjekty a správci daně (finančními úřady) učinilo Ministerstvo financí ČR v poslední době celou řadu úspěšných kroků.

Patří mezi ně i stále posilující úloha **elektronické** formy komunikace.

Tato forma je pro daňové subjekty nejen významně **rychlejší**, neboť šetří čas spojený s učiněním osobního podání na podatelně finančního úřadu, ale i výrazně **levnější**, neboť řada procesních úkonů (např. žádosti o posečkání daně, o povolení zaplacení daně ve splátkách, o prominutí příslušenství daně apod.) jsou v případě elektronického podání osvobozena od správních poplatků. Rovněž je za strany finančních úřadů v praxi úspěšně aplikováno pravidlo o dřívějším vrácení přeplatku na dani (ve zkrácené, zpravidla poloviční lhůtě) v případě, že je daňové přiznání nebo žádost o vrácení přeplatku na dani podáno v elektronické podobě. Tato praxe tak významně vylepšuje cash-flow daňových subjektů.

Z výše uvedeného nástinu je zřejmé, že elektronická komunikace s finančním úřadem je pro daňový subjekt maximálně výhodná a je nutno pochválit Ministerstvo financí ČR za to, že svým přístupem tuto formu komunikace aktivně podporuje. Z dlouhodobé praxe může autor potvrdit, že tato komunikace kupodivu i uspokojujivě funguje.

Od 1.1.2010 bylo navíc novelou Šesté směrnice rady EU o sladění zákonů členských států - společný systém daně z přidané hodnoty (Sixth Council Directive on the harmonization of the laws of the Member States – common system of value added tax), přenesenou do české legislativy novelou zákona č. 235/2004 Sb. o dani z přidané hodnoty, zakotvena povinnost daňových subjektů – plátců DPH - podávat tzv. Souhrnná hlášení u dodání zboží a poskytování služeb v rámci EU (tzv. intrakomunitární plnění) **výhradně v elektronické podobě**. Důvod je zřejmý – elektronický formát podání Souhrnných hlášení v požadované struktuře umožňuje „párovat“ hlášení z jednotlivých členských států a účinně zamezuje daňovým únikům na dani

z přidané hodnoty v rámci EU. Tímto krokem byla elektronická komunikace vybraným daňovým subjektům – plátcům DPH - nejen umožněna, ale **zcela natvrdo přikázána**.

Blíží se doba, kdy ani nebudeme vědět, kde sídlí náš finanční úřad

S rostoucím množstvím aplikací, umožňujícími jednat s finančními úřady elektronicky, lze očekávat, že při udržení současného tempa zakrátko bude fyzické absolvování cesty do jeho sídla již jen úsměvnou vzpomínkou.

Ministerstvo financí ČR již nyní umožňuje prostřednictvím svých webovských aplikací (umístěných na tzv. Daňovém portálu) činit celou řadu certifikovaných podání či úkonů, které lze z hlediska jejich obecné kategorizace rozčlenit do 4 základních oblastí:

1. podání daňových přiznání a hlášení
2. činění úkonů procesní povahy – zejména podání žádostí, podání řádných či mimořádných opravných prostředků (odvolání, stížnosti, námitky, reklamace, obnova řízení, prominutí daně), plných mocí apod.
3. evidence a správa vlastního daňového účtu u všech druhů daní (vlastní daňová informační schránka)
4. vrácení DPH z jiného členského státu EU

Pro většinu daňových subjektů (podnikatelů, firem či privátních osob), kteří přišli s finančním úřadem do styku, již výše uvedené 4 oblasti plně pokrývají potřebu a rozsah jejich běžné komunikace. V případě, že by splnili relativně jednoduché technické podmínky, umožňující vstoupit do komunikace s finančními úřady elektronicky přes webovská rozhraní (aktivní využívání datových schránek či vlastnictví kvalifikovaného certifikátu při využití Elektronické podatelny EPO), je již fyzická cesta do sídla finančního úřadu naprosto zbytečná.

Co je vlastně elektronické podání a jak je správně učinit?

Otázka je jednoduchá a jednoduchá je i odpověď. Existují totiž pouze dva způsoby, jak správně učinit elektronické podání:

- a) prostřednictvím datové schránky
- b) prostřednictvím daňového portálu v aplikaci Elektronické podatelny (EPO)

ad a) - podání prostřednictvím datových schránek.

Komunikovat s finanční úřadem lze prostřednictvím **datové schránky** od listopadu 2009. Komunikace se řídí zákonem č. **300/2008 Sb.**, o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů a § 21 zákona č. **337/1992 Sb.**, o správě daní a poplatků.

Co se podání daňových přiznání, hlášení a vyúčtování týká, zveřejnilo Ministerstvo financí ČR v **Pokynu D-331** pro tato podání přes datovou schránkou jednotnou strukturu a tvar

.XML souborů. Popisy struktury a tvaru .XML souborů a odpovídajících .XSD schémat pro tato podání jsou definována a zveřejněna na Daňovém portálu na adrese http://eds.mfcr.cz/adistc/adis/idpr_pub/epo_struktury.faces. Tento odkaz využijí zejména firmy, podnikající v SW oblasti, které nabízejí přímo ze svých účetních či speciálních daňových aplikací možnost učinit elektronické podání přes webovská rozhraní s využitím kvalifikovaného certifikátu (elektronického podpisu).

V této fázi je nutno upozornit, že jiný způsob přenosu dat než ve striktně dané struktuře a tvaru .XML souborů není finančními úřady akceptován, byť zákonná povinnost takto definovaného souboru není v žádné legislativní normě zakotvena. Pokyn MF ČR č. D-331 sice takovýto požadavek uvádí, nicméně právní síla takového rozhodnutí je silně diskutabilní a autor se domnívá, že stejnou možností je např. zaslání daňového přiznání v souboru .PDF emailem, opatřeným elektronickým podpisem (kvalifikovaným certifikátem).

Aby však nebylo pro uživatele zaslání daňového přiznání přes datovou schránku v požadovaném tvaru složité, lze pro vytvoření požadovaného .XML souboru, ve stanoveném tvaru a struktuře, využít elektronické formuláře aplikace EPO, kterou lze nalézt na Daňovém portálu MF ČR <http://eds.mfcr.cz>. Funkčnost elektronických formulářů v aplikaci EPO byla nově rozšířena o další funkci „Uložení k odeslání do Datové schránky“. Před uložením souboru pro odeslání datovou schránkou se provedou kontroly na úplnost a formální správnost údajů a pokud nebude nalezena kritická chyba, bude soubor uložen do uživatelem zvoleného úložiště, odkud ho lze následně odeslat prostřednictvím datové schránky.

Pro jiná podání na finanční úřad, než jsou daňová přiznání, jsou přípustné formáty datové zprávy odesílané do datové schránky podle přílohy č. 3 k prováděcí vyhlášce č. 194/2009 Sb., o stanovení podrobností užívání a provozování informačního systému datových schránek, umožňuje-li to povaha úkonu (§ 18 odst. 1 zákona č. 300/2008).

Pokud v aplikaci EPO nenalezne daňový subjekt pro své podání samostatný elektronický formulář, je možné použít pro vytvoření .XML souboru formulář „Obecná písemnost určená pro finanční úřad, finanční ředitelství nebo Ministerstvo financí“. V tomto případě je třeba vyplnit i položky „Podání k dani“ a „Typ písemnosti (věc)“. Předmětné podání jsou vloženy jako E-přílohy a po zvolení volby „Uložení k odeslání do Datové schránky“ jsou i tyto písemnosti připravené ve vhodném tvaru k odeslání prostřednictvím datové schránky.

Tato nově vytvořená funkčnost v EPO **sblízuje funkcionalitu a využití Daňového portálu s datovými schránkami a významně rozšiřuje využití datových schránek pro podání daňových přiznání**. Toto bezkonfliktně fungující propojení svědčí rovněž o přívětivém přístupu MF ČR k využití elektronických podání.

ad b) podání prostřednictvím Daňového portálu v aplikaci Elektronické podatelny (EPO)

Elektronická podání, uskutečněná prostřednictvím Daňového portálu, umožňují daňovým subjektům nebo jiným osobám komunikovat s finančními úřady elektronicky, a to tzv. zaručenými technickými prostředky. Vybrané tiskopisy (zejména daňová přiznání), umístěné na webovských stránkách daňového portálu pro elektronická podání (<http://adisepo.mfcr.cz>), mají podobu **inteligentních formulářů**, umožňující jejich snadné vyplnění, nebo je možné použít obecnou písemnost a odeslat jakýkoliv další text, doplněný o vybrané druhy příloh.

Odesílanou písemnost (včetně příloh) je nutné pro účinné podání finančnímu úřadu elektronicky podepsat s využitím **kvalifikovaného certifikátu**.

Pro vytvoření zaručeného elektronického podpisu k odesílanému datovému souboru je potřeba mít soukromý klíč, ke kterému byl vydán akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb kvalifikovaný certifikát dle zákona **227/2000 Sb.** o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů. Certifikát musí obsahovat jednoznačnou identifikaci podepisující osoby. Pro jednoznačnou identifikaci osoby se používá tzv. bezvýznamový identifikátor 1 MPSV. Přehled udělených akreditací zveřejňuje dle zákona Ministerstvo vnitra.

Daňový formulář je možné také odeslat bez vlastnictví kvalifikovaného certifikátu, nebo jen vyplnit a vytisknout v podobě vyžadované Ministerstvem financí; v těchto případech však musí být písemnost doručena v listinné podobě na podatelnu finančních úřadů a EPO tak slouží spíše než jako elektronická podatelna jako pouhá aplikace k vyplnění daňového formuláře.

Některé formuláře jsou vytvořeny v předchozí technologické verzi aplikace. Ty jsou označeny zkratkou **EPO1**, v nové technologii pak zkratkou **EPO2**.

Na stránkách Daňového portálu jsou detailně uvedeny i systémové požadavky s programem, který provede kontrolu nastavení PC uživatele pro úspěšné použití aplikace pro elektronická podání.

Jak pracovat na Daňovém portále s aplikací EPO?

1. Před prvním použitím je doporučeno zkontrolovat, zda konfigurace počítače vyhovuje požadavkům na použití aplikace elektronických podání. Zda prostředí vyhovuje, je možné otestovat na stránce s interaktivním testem.
2. Uživatel vybere, jaký druh podání chce učinit; chce-li podat daňové přiznání, vybere formulář přiznání k příslušné dani.
3. V závislosti na výběru podání začne počítač stahovat ze serverů MF ČR příslušný software – načítání základních knihoven aplikace.
4. Po stažení se na obrazovce objeví formulář podání – elektronický formulář vybraného daňového přiznání. Během vyplňování lze používat průvodce a nápovědu. Průvodce vede uživatele formulářem krok po kroku. Daňové formuláře jsou většinou nepřehledné a často velmi složité, proto je vhodné průvodce použít – je totiž v rámci možností velmi dobře zpracován.
5. Kdykoliv během práce lze spustit kontrolu údajů a prohlédnout si protokol o chybách. Pro úspěšné odeslání vyplněného formuláře je nutné, aby neobsahoval ani jednu chybu označenou jako „kritická“. Některé kontroly se v průběhu vyplňování provádějí automaticky
6. Vyplňování formuláře je možné kdykoliv ukončit a rozpracované podání si uložit PC ve formě souboru. Kdykoliv později se lze k souboru s uloženým podáním vrátit.

7. Když je formulář vyplněn, lze formulář odeslat přímo z WWW prohlížeče na Daňový portál MF ČR, který již zajistí doručení na příslušný finanční úřad. V tomto případě musí být soubor opatřen zaručeným elektronickým podpisem (kvalifikovaným certifikátem). Lze odeslat soubor i bez zaručeného elektronického podpisu – v tomto případě aplikace vygeneruje takzvaný e-tiskopis, který je nutno vytisknout, stvrdit svým podpisem a do 3 dnů doručit na podatelnu finančního úřadu.
8. Po zaslání formuláře elektronicky přes internet (elektronicky podepsaného i nepodepsaného), pokud neobsahuje kritické chyby, obdrží uživatel téměř okamžitě elektronické potvrzení o jeho doručení. Toto potvrzení se uloží v PC jako soubor s příponou .p7s.
9. Na základě vygenerovaného čísla podání a hesla je možné se kdykoliv na daňovém portále dotazovat na stav zpracování podání na finančním úřadě.

ZÁVĚR:

Práce s aplikací EPO na daňovém portále MF ČR nebo použití datových schránek je výrazným posunem vpřed v komunikaci se správcem daně, který lze daňovým subjektům vřele doporučit. Je zřejmé, že přes počáteční obavy z chyb, které se vůči finančním úřadům nechce dopustit asi nikdo, přijde elektronické komunikaci na chuť stále více daňových subjektů. Přes řadu výhrad, které lze k práci správců daně spojené s výběrem daní mít, je aktivita MF ČR na poli informačních technologií velmi povzbudivá. Skloubení relativní spolehlivosti aplikace elektronických podání a její jednoduchosti je jistě krok, který se státní správě povedl.

Navíc již existuje na trhu řada SW firem, které nabízejí produkty, které umožňují vytvářet soubory vhodné pro elektronické podání v samotné aplikaci a zasílat je jednoduchou formou přímo na daňový portál MF ČR, přičemž jedinou podmínkou pro doručení je být připojen k internetu.